

Aan
Van

de Minister van BZK
CZW

nota

Advies Raad van State Tijdelijke wet onderzoeken AIVD
en MIVD naar landen met een offensief cyberprogramma

Nota actief openbaar

Ja

Onze referentie

Datum

14 november 2022

Opgesteld door

Samengewerkt met
AIVD, OIV

Bijlage(n)

4

1. Aanleiding

De Afdeling advisering heeft op 27 juni 2022 advies uitgebracht over het voorstel voor een Tijdelijke wet onderzoeken AIVD en MIVD naar landen met een offensief cyberprogramma. Bijgevoegd treft u het nader rapport aan en het (op onderdelen) aangepaste wetsvoorstel met de memorie van toelichting. Het nader rapport en de aanpassingen van het wetsvoorstel en de memorie van toelichting zijn interdepartementaal voorbereid en afgestemd in de werkgroep en stuurgroep Wiv (BZK/Def/AZ/JenV).

2. Geadviseerd besluit

- a. Instemmen met het nader rapport en de voorgestelde verwerking van het advies van de Afdeling in het wetsvoorstel en de memorie van toelichting. U wordt verzocht de memorie van toelichting te ondertekenen. Deze zal ook nog ter ondertekening worden voorgelegd aan de minister van Defensie.
- b. Instemmen met aanbieding van het nader rapport aan de Koning met het oog op indiening van het wetsvoorstel bij de Tweede Kamer. U wordt geadviseerd het nader rapport, mede namens de minister van Defensie, te ondertekenen.

3. Kernpunten

In het nader rapport is een reactie op het advies van de Afdeling gegeven en is aangegeven of en, zo ja, op welke wijze het advies is verwerkt in wetsvoorstel en memorie van toelichting.

In het advies van 27 juni 2022 geeft de Afdeling aan dat de noodzaak van het wetsvoorstel overtuigend is toegelicht, waarbij van belang is dat het gaat om een tijdelijke wet die specifiek is gericht op de serieuze dreiging die uitgaat van landen met een offensief cyberprogramma. Wel acht de Afdeling meer waarborgen in het wetsvoorstel noodzakelijk. Het door de Afdeling aan het wetsvoorstel gegeven dictum is B, hetgeen betekent dat de Afdeling een aantal opmerkingen heeft bij het voorstel en adviseert daarmee rekening te houden voordat het voorstel bij de Tweede Kamer wordt ingediend. De Afdeling heeft opmerkingen gemaakt over de waarborgen bij verkenningen op de kabel, de problematiek rondom bulkdata, de verschuiving in het toezicht, de nieuwe beroepsprocedure, de complexiteit van het stelsel en het belang van monitoring van de ervaringen met de nieuwe wet en van evaluatie van de effecten van het voorstel op de operationele wendbaarheid en de

bescherming van grondrechten. Het advies van de Afdeling heeft op een aantal punten geleid tot wijziging van de wettekst dan wel verduidelijkingen in de Memorie van Toelichting. De bepaling inzake de mogelijkheid tot jaarlijkse verlenging van de beoordelingstermijn voor door de diensten met de inzet van bijzondere bevoegdheden (anders dan OOG-interceptie) verkregen bulkdatasets op relevantie (artikel 6 oud) is uit het wetsvoorstel gelicht en wordt, zoals besloten, qua werking verbreed tot alle inlichtingenonderzoeken van de dienst. Dit zal voornamelijk in de vorm van een nota van wijziging op de Tijdelijke wet worden gegoten, waarbij ook de regeling van een bindende ex ante toets op de stomme tap zal worden betrokken. Deze nota van wijziging zal voorafgaand aan indiening bij de Tweede Kamer eerst nog vooradvies aan de Afdeling advisering van de Raad van State worden voorgelegd.

Onze referentie

2022-0000597352

Datum

14 november 2022

4. Toelichting

4.1 Verwerking adviezen Afdeling advisering Raad van State

4.1.1. Evaluatie en monitoring

De Afdeling adviseert om de ervaringen met de voorgestelde maatregelen tijdens de looptijd van de tijdelijke wet te monitoren alsmede een evaluatiebepaling op te nemen. Hierover kan worden opgemerkt dat artikel 17 van het wetsvoorstel erin voorziet dat de wet vier jaar na inwerkingtreding vervalt. In de toelichting is aangegeven dat de reden daarvoor is dat separaat een traject tot herziening van de Wiv 2017 zal worden ingezet, waarvan de verwachting is dat deze binnen de werkingsduur van de tijdelijke wet kan worden bewerkstelligd. Tegen deze achtergrond laat een regulier traject van monitoring en eindevaluatie na afloop van de looptijd van vier jaar, voor zover het de bedoeling is dat vervolgens de resultaten daarvan worden betrokken bij de voorbereiding en totstandkoming van de voorgenomen herziening van de Wiv 2017, zich niet inpassen. Wel opgevolgd wordt het advies van de Afdeling om na inwerkingtreding van de Tijdelijke wet de uitvoering van de wet intern door de diensten te monitoren. De resultaten daarvan zullen met de stelselpartners worden gedeeld en besproken. Ongeveer een jaar na inwerkingtreding zal volgens de methode van de invoeringstoets gekeken worden naar de gevolgen voor de doelgroep en de uitvoering.

4.1.2. Beroepsprocedure

De Afdeling adviseert om in de toelichting nader in te gaan op het karakter van de bijzondere vorm van geschillenbeslechting zoals nu voorgesteld in het wetsvoorstel. In de toelichting is verduidelijkt dat de Afdeling bestuursrechtspraak een onafhankelijk rechterlijk orgaan is dat duurzaam met rechtspraak is belast. Artikel 121 Grondwet (inhoudende de openbaarheid van terechtzittingen¹) is in algemene zin dan ook van toepassing op de Afdeling bestuursrechtspraak. De nieuwe taak van de Afdeling bestuursrechtspraak op grond van dit wetsvoorstel wijkt echter dusdanig af van reguliere bestuursrechtspraak dat artikel 121 Grondwet daarop niet van toepassing is.

De Afdeling signaleert terecht dat er desalniettemin behoefte is aan duidelijkheid over de juridische grenzen die worden gesteld aan de bevoegdheden van de AIVD en de MIVD. Daarom wordt voorzien in openbaarmaking van de uitspraak door de

---

¹ Artikel 121 Grondwet: "Met uitzondering van de gevallen bij de wet bepaald vinden de terechtzittingen in het openbaar plaats en houden de vonnissen de gronden in waarop zij rusten. De uitspraak geschiedt in het openbaar."

Afdeling met inachtneming van de noodzakelijke geheimhouding van daarvoor in aanmerking komende staatsgeheime gegevens.

Onze referentie
2022-0000597352

Datum
14 november 2022

4.1.3. OOG-interceptie en verkenning

Inzake OOG-interceptie en verkenning van de kabel acht de Afdeling het begrijpelijk dat in het wetsvoorstel wordt gekozen voor de in het wetsvoorstel geschetste benadering. De Afdeling heeft daarbij echter wel vragen over de techniekonafhankelijkheid, de bewaartermijn, de beoordeling op relevantie en de uitwisseling met buitenlandse diensten van de gegevens die via verkenning van de kabel worden verworven.

Ten aanzien van de techniekonafhankelijke formulering van de bepaling inzake OOG-interceptie is relevant dat het belang van de verkennende bevoegdheid voor zowel OOG-interceptie van de kabel als uit de ether even groot is. Hoewel de in de toelichting beschreven problematiek zich tot op heden vooral voordoet bij OOG-interceptie van de kabel, is het uitgangspunt nog steeds dat wettelijke bepalingen zo veel mogelijk techniekonafhankelijk moeten worden geformuleerd. Conform het advies van de Afdeling wordt in de toelichting gemotiveerd waarom het introduceren van de verkennende bevoegdheid voor zowel OOG-interceptie van de kabel als uit de ether noodzakelijk is.

De Afdeling adviseert in het voorstel een kortere bewaartermijn op te nemen voor verworven gegevens door kabelinterceptie ten behoeve van het doel van verkenning, tenzij dragend kan worden gemotiveerd dat een langere termijn ook voor de kabel noodzakelijk is. Aan dit advies is gevolg gegeven door in artikel 6, zesde lid (nieuw) (7, zesde lid oud) een maximale termijn van zes maanden op te nemen. Daarna worden de gegevens vernietigd, voor zover deze niet bijdragen aan het doel van de verwerking.

De Afdeling adviseert in de toelichting in te gaan op de betekenis van het 'relevant verklaren', in de context van gegevens die worden verworven in het kader van verkenning. De Afdeling constateert terecht dat de term 'relevant' in deze context niet geschikt is, omdat deze term onder de Wiv 2017 de betekenis heeft dat de gegevens zijn of mogen worden gebruikt bij de beantwoording van onderzoeksvragen. De term 'relevant' is in de context van data die worden verworven en gebruikt voor het doel van verkennen op de kabel niet geschikt, omdat bij deze bevoegdheid de strikte waarborg geldt dat verworven data niet beschikbaar komt voor het inlichtingenproces. In artikel 6, zesde lid (nieuw) (7, zesde lid, oud) is derhalve bepaald dat de gegevens na een maximale termijn van zes maanden worden vernietigd voor zover deze niet hebben bijgedragen aan het doel van de verwerking. Met deze bijdrage wordt bedoeld dat deze gegevens in de uiteindelijke toestemmingsaanvraag voor OOG-interceptie worden gebruikt bij de indicatie van de te verwerven gegevensstromen.

De Afdeling constateert dat gegevens die worden verkregen door middel van de verkennende bevoegdheid zich niet lenen voor uitwisseling met buitenlandse diensten. Het betreft immers gegevens die ook de Nederlandse inlichtingendiensten binnen hun eigen wettelijke kader niet verder mogen verwerken. In het licht hiervan adviseert de Afdeling in het wetsvoorstel te regelen dat deze gegevens niet mogen worden uitgewisseld met buitenlandse diensten. Door de Afdeling wordt er terecht op gewezen dat in het zesde lid van artikel 7 (oud) (thans: artikel 6, zesde lid) is voorgesteld dat gegevens die zijn

verworven op grond van de in artikel 7, eerste lid (oud) (thans: artikel 6, eerste lid), genoemde bevoegdheid niet worden verwerkt voor andere doeleinden dan waarvoor de bevoegdheid bedoeld is. In de toelichting is nader uiteengezet waarom het van groot belang is dat er een mogelijkheid blijft bestaan om gegevens verworven met de bevoegdheid van verkennen te delen met buitenlandse diensten maar dan enkel en alleen ten behoeve van technisch onderzoek. Het uitgangspunt is dus dat deze gegevens voor geen enkel ander doel dan voornoemd doel worden verstrekt aan een buitenlandse dienst.

Onze referentie
2022-0000597352
Datum
14 november 2022

De Afdeling constateert dat als gevolg van veranderde inzichten expliciet wordt aangegeven dat gegevensstromen (zoals streamingdiensten) niet op voorhand kunnen worden aangemerkt als niet-relevant, waarmee een eerder standpunt van de regering wordt hernomen. De Afdeling begrijpt dat het niet altijd mogelijk zal zijn categorisch bepaalde gegevensstromen uit te sluiten. Daarmee rijst voor de Afdeling wel de vraag of het in het kader van de afweging tussen het recht op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en operationele belangen niet mogelijk is te differentiëren tussen de verschillende diensten. De Afdeling adviseert in de toelichting op het voorgaande in te gaan. In de toelichting is verduidelijkt dat de inzet van kabelinterceptie een veranderlijke methode is waarbij het niet mogelijk is op voorhand categorisch gegevensstromen uit te sluiten van interceptie. De diensten maken per geval een afweging welke gegevens eventueel gefilterd kunnen worden.

4.1.4. Bulkdatasets

De Afdeling verwijst in zijn advies van 27 juni 2022 naar het feit dat de afdeling toezicht van de CTIVD eerder het in zijn geheel of grotendeels relevant beoordelen van een aantal bulkdatasets als onrechtmatig heeft gekwalificeerd. Tevens constateert de Afdeling dat door een beslissing van de afdeling klachtbehandeling van de CTIVD op een klacht van burgerrechtenvereniging Bits of Freedom recent een bindend oordeel is gegeven dat heeft geleid tot vernietiging van de desbetreffende bulkdatasets. De afdeling adviseert om in de toelichting nader te motiveren waarom niet wordt aangesloten bij de eerder door de Evaluatiecommissie Jones-Bos gedane aanbevelingen en of in dat verband de problematiek van de bulkdatasets niet in zijn geheel moet worden geregeld via een herziening van de Wiv 2017.

De aanbevelingen van de ECW strekken ertoe te komen tot een geheel nieuw, uniform wettelijk kader voor de verwerking van bulkdatasets. Deze aanbeveling is destijds door het kabinet omarmd en een uniforme regeling voor alle bulkdatasets met "bulk is bulk" als uitgangspunt, is nog altijd het voornemen voor een wijziging van de Wiv 2017. De Afdeling geeft terecht aan dat verlenging van de bewaartermijn onlosmakelijk met de andere aanbevelingen is verbonden. De uitwerking van al deze aanbevelingen in samenhang bezien in een concreet (onderdeel van een) wetsvoorstel is echter een complexe (wetgevings)operatie. Dat vergt de nodige tijd. Deze brede problematiek zal daarom meegenomen worden in de voorgenomen wijziging van de Wiv 2017.

In het aan de Afdeling voorgelegde wetsvoorstel was een artikel opgenomen inzake de mogelijkheid om de bewaartermijn, oftewel de beoordelingstermijn, van bulkdatasets in verband met het uitvoeren van een relevantietoets telkens met één jaar te kunnen verlengen. Besloten is om dit artikel uit het wetsvoorstel

te lichten omdat de daarin voorziene verlengingsmogelijkheid niet beperkt dient te blijven tot de bulkdatasets die binnen de reikwijdte van het wetsvoorstel worden verworven maar een bredere toepassing dienen te hebben voor bulkdatasets verworven met bijzondere bevoegdheden. Dit zal in een wijzigingsvoorstel worden neergelegd.

Onze referentie

2022-0000597352

Datum

14 november 2022

4.1.5. Hacks

Inzake de weging van technische risico's bij het uitvoeren van hacks, merkt de Afdeling op dat risico's die voorafgaand aan de inzet van de hackbevoegdheid al bekend zijn, kunnen worden meegewogen in de proportionaliteits- en subsidiariteitstoetsing door de TIB. Risico's die pas bij de uitvoering naar voren komen, kunnen dan in een later stadium worden onderworpen aan bindende toetsing door de CTIVD. In dit licht acht de Afdeling het noodzakelijk om in het voorstel op te nemen dat redelijkerwijs voorzienbare technische risico's, waaronder redelijkerwijs voorzienbaar gebruik van onbekende kwetsbaarheden, worden beschreven in de toestemmingsaanvraag. De Afdeling adviseert het voorstel in deze zin aan te passen. Naar aanleiding van dit advies is in de toelichting verduidelijkt dat in de toestemmingsaanvraag de technische risico's worden vermeld die op het moment van de aanvraag bekend zijn. Met deze aangescherpte formulering wordt onduidelijkheid over wat op welk moment al dan niet redelijkerwijs voorzienbaar is voorkomen.

De Afdeling adviseert de toelichting aan te vullen omtrent de mogelijkheid van gebruikmaking van de spoedprocedure bij hacks om de problematiek rondom het exclusiviteitsvereiste te ondervangen, en zo nodig het voorstel aan te passen. De spoedprocedure ex artikel 37 Wiv 2017 is echter niet de geëigende oplossing voor de problematiek die met dit wetsvoorstel wordt geadresseerd. De spoedprocedure is bedoeld voor onvoorziene en uitzonderlijke situaties, waarbij onverwijlde spoed de toepassing van de reguliere procedure niet toelaat. Dat veronderstelt wel dat de reguliere procedure al wel in de bevoegdheid tot bijschrijving voorziet. Als dat niet het geval is, biedt de spoedprocedure ook geen soelaas. Het gaat er hier dan ook juist om de mogelijkheid tot bijschrijving tot een onderdeel van het reguliere proces te maken. In onderzoeken naar landen met offensief cyberprogramma is operationele snelheid en wendbaarheid juist in de reguliere procedure gewenst.

4.2 Voorafgaande discussies

Op 15 oktober 2021 besloot u met de minister van Defensie om tot een wetsvoorstel te komen voor een tijdelijke wet onderzoeken AIVD en MIVD naar landen met een offensief cyberprogramma. Mede ingevolge de dienaangaande door de Kamer aangenomen motie, zijn de CTIVD en de TIB vervolgens meegenomen in de voorbereiding van het wetsvoorstel en zijn in het wetsvoorstel aanpassingen doorgevoerd waardoor zowel de CTIVD als de TIB hebben kunnen aangeven zich vanuit toezicht perspectief te kunnen vinden in het wetsvoorstel. Door de diensten is op meerdere momenten een uitvoeringstoets uitgevoerd op het wetsvoorstel. Ook de uitkomsten hiervan hebben geleid tot wijzigingen. In deze paragraaf zijn de op enig moment overwogen alternatieven beschreven voor zover deze van substantiële aard zijn.

4.2.1. Toetsing en toezicht

Het wetsvoorstel brengt mee dat bij een aantal bevoegdheden of aspecten daarvan een verschuiving van het toezicht plaatsvindt van een toets vooraf (ex ante) door de TIB naar bindend toezicht tijdens de operatie (ex durante) en

achteraf (ex post) door de CTIVD. Het belangrijkste alternatief dat voor het toekennen van een bindende bevoegdheid aan de toezichthouder is overwogen, betreft de invoering van een zogeheten heroverwegingsplicht voor de ministers. Deze behelst dat, indien de CTIVD in het kader de uitoefening van haar toezichthoudende taak tot de bevinding komt dat de uitvoering van een verleende toestemming voor een bijzondere bevoegdheid niet rechtmatig is, zij de betrokken minister daarvan op de hoogte stelt. De minister beziet vervolgens zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen vijf werkdagen, of de betreffende uitvoering van een verleende toestemming in het licht van de bevindingen van de afdeling toezicht in stand kan worden gelaten. Indien de minister van oordeel is dat de bevindingen van de afdeling toezicht van de CTIVD niet dan wel slechts ten dele tot heroverweging van de betreffende uitvoering aanleiding geeft, doet hij daarvan terstond mededeling aan de afdeling toezicht van de CTIVD alsmede aan de beide kamers der Staten-Generaal. Bij het wegen van deze variant is relevant dat op dit moment het rechtmatigheidstoezicht van de afdeling toezicht van de CTIVD – via de weg van onderzoeken die via tussenkomst van de verantwoordelijke minister tot een rapportage aan het parlement leiden – in het teken staat van ondersteuning c.q. versterking van de mogelijkheden van het parlement om toezicht te houden op de werkzaamheden van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. In dat stelsel is een bindende toezichtsbevoegdheid door een toezichthouder geen voor de hand liggende keuze. Hoewel de variant van een heroverwegingsplicht dus beter past binnen het bestaande systeem is geconcludeerd dat deze variant niet volledig in lijn kan worden gebracht met de toezegging aan de Kamer dat er over het totaal geen sprake mag zijn van afschaling van toezicht. Met het vervangen van een bindende ex ante toets door een zwaarwegende maar niet-bindende heroverwegingsplicht kan niet worden gesteld dat deze toezegging wordt nagekomen. Derhalve is ervoor gekozen om in plaats van een heroverwegingsplicht door de ministers, aan de afdeling toezicht van de CTIVD een bindende toezichtsbevoegdheid toe te kennen op elk gebied waar de TIB-toets verdwijnt.

Onze referentie
2022-0000597352
Datum
14 november 2022

Artikel 11, eerste lid (nieuw) (artikel 12, eerste lid oud) van het wetsvoorstel voorziet in de informatie-uitwisseling tussen de CTIVD en de TIB omtrent bevindingen die bij de uitvoering van de aan de beide instanties opgedragen taken in het licht van deze wet noodzakelijk zijn. Deze bepaling is opgenomen om effectief dynamisch toezicht, rechtseenheid en rechtszekerheid te kunnen garanderen. Een eerdere variant die is overwogen bepaalde dat, vanuit de gesloten verstrekking systematiek van de Wiv 2017, de melding van de TIB aan de CTIVD over toestemmingsverzoeken zich beperkte tot de operatiernaam, datum toestemming en datum goedkeuring.

In overleg met CTIVD en TIB is tot de conclusie gekomen dat een ruimere verstrekking van gerubriceerde informatie tussen partijen essentieel is in een stelsel van dynamisch toezicht, waarop het artikel aldus is aangepast. In artikel 12, tweede lid, (oud) (thans: artikel 11, tweede lid) stond in een eerdere variant dat het hoofd van de betrokken dienst een melding krijgt voorafgaand aan het uitwisselen van gegevens tussen de TIB en CTIVD. Deze bepaling was ingegeven door de zorgplicht die rust op de hoofden van de diensten ingevolge de artikelen 23 en 24 van de Wiv 2017. Na overleg met CTIVD en TIB is deze bepaling vervangen door een bepaling dat de TIB en de CTIVD over de uitoefening van de toepassing van artikel 11, eerste lid, (nieuw) verslag doen in hun respectieve jaarverslagen.

In een eerder overwogen bepaling werd het de TIB expliciet verboden om voorwaarden te stellen aan zijn oordeel. Zoals ook bij de schriftelijke behandeling van het voorstel tot wijziging van de Wiv 2017 is aangegeven, voorziet de Wiv 2017 niet in de mogelijkheid tot geclausuleerde goedkeuring, inhoudende dat men goedkeuring kan verlenen onder voorwaarden of slechts goedkeuring kan verlenen voor een gedeeltelijke uitoefening van de bijzondere bevoegdheid waarvoor de Minister toestemming heeft verleend. In de praktijk is echter in enkele situaties sprake geweest van geclausuleerde goedkeuring door de TIB. In sommige gevallen is ervoor gekozen om de inzet van de desbetreffende bijzondere bevoegdheid conform de door de TIB aan de goedkeuring verbonden voorwaarden toe te passen vanwege het toen aanwezige operationele belang. Gelet op het gegeven dat de wet niet voorziet in geclausuleerde goedkeuring, is ervoor gekozen om deze verbodsbepaling te laten vervallen.

Onze referentie
2022-0000597352
Datum
14 november 2022

4.2.2. Beroepsprocedure en voorlopige voorziening

Het wetsvoorstel voorzag oorspronkelijk in een regeling waarbij de gevolgen van een bindend oordeel van de CTIVD zouden worden opgeschort, indien (een van de) betrokken ministers beroep zou instellen bij de Afdeling bestuursrechtspraak. Hoewel de figuur van schorsende werking van beroep (in het bestuursrecht) niet ongebruikelijk is, stuitte de regeling tijdens de consultatiefase op bezwaar van de CTIVD en de TIB. De voorgestelde schorsende werking van beroep bij de Afdeling bestuursrechtspraak werd beschouwd als een uitholling van de bij wet te introduceren bindende oordeelsbevoegdheid van de CTIVD. De TIB en de CTIVD stelden voor om waar mogelijk aan te sluiten bij de systematiek van de Algemene wet bestuursrecht en derhalve in het wetsvoorstel op te nemen dat de Afdeling bestuursrechtspraak op verzoek van de betrokken minister een voorlopige voorziening kan treffen, indien onverwijlde spoed dat vereist. In onderhavig wetsvoorstel is invulling gegeven aan de wens van de TIB en de CTIVD door te voorzien in een voorlopige voorziening.

4.2.3. Bulkdatasets

In een eerdere variant van het ontwerpvoorstel was voor de bewaartermijn aangesloten bij de termijn die in de wet wordt gegeven voor OOG (3 jaar). Deze bepaling is in het wetsvoorstel dat aan de Raad van State is voorgelegd komen te vervallen ten gunste van een regime met gedifferentieerde beoordelingstermijnen waarop aan het wetsvoorstel eveneens is toegevoegd dat hierop (en op een jaarlijkse beoordeling op betekenis, waarin het wetsvoorstel reeds voorzag) bindend toezicht wordt uitgeoefend door de CTIVD. De CTIVD heeft eerder aanbevolen flexibele bewaartermijnen te hanteren gepaard gaande met bindende bevoegdheden vanuit het toezicht. Met het aan de Raad van State voorgelegde conceptwetsvoorstel werd hieraan dus invulling gegeven, met de kanttekening dat dit slechts ziet op bulkdatasets die met de inzet van de hackbevoegdheid in het kader van onderzoeken naar statelijke actoren met een offensief cyberprogramma zijn verworven. Inmiddels is dit deel om eerder in deze nota uiteengezette redenen uit het wetsvoorstel gelicht.

4.2.4. GDA

Een variant die is overwogen ten aanzien van de toepassing van geautomatiseerde data-analyse (GDA) op OOG-metadata is om enkel voor eenvoudige vormen van GDA op OOG-metadata (naslag) de TIB-toets te vervangen door een bindende toets door de CTIVD, en de TIB-toets in stand te

laten voor de ingewikkeldere vormen van GDA. In overleg met de CTIVD en de TIB is geconstateerd dat het onderscheid tussen "eenvoudige" en "ingewikkelde" vormen van GDA geen goed werkbaar onderscheid is en aangezien de GDA-bevoegdheid meer het karakter heeft van verdere verwerking van gegevens, is ervoor gekozen om in het wetsvoorstel de toepassing van GDA op OOG-metadata onder het bindend toezicht van de CTIVD te brengen, waarbij de thans voorziene TIB-toets komt te vervallen.

Onze referentie
2022-0000597352
Datum
14 november 2022

4.3 Politieke context

Op 28 februari 2022 is in het debat na de Russische inval in Oekraïne de motie Van der Staaij c.s. aangenomen die de regering oproept om zo spoedig mogelijk met een voorstel te komen tot wijziging van de Wiv2017 met het oog op het wegnemen van knelpunten die verhinderen dat de diensten in staat zijn Nederland op effectieve wijze te beschermen tegen landen met een offensief cyberprogramma. Daarvoor, op 8 juli 2021, is in het tweeminutendebat na het commissiedebat over de Inlichtingen en Veiligheidsdiensten, waar onder meer het rapport van de commissie Jones-Bos over de evaluatie van de Wiv2017 stond geagendeerd, een zestal moties aangenomen van de leden Leijten (SP) Van Baarle (DENK) en Ceder (CU) primair over het stelsel van toetsing en toezicht. Hoewel de moties deels een tegenstrijdig karakter hebben, is er wel een grootste gemene deler, namelijk de wens van de Kamer dat de CTIVD en de TIB bij de wijziging van de wet worden betrokken en dat bij de waarborgen voor inzet van de diensten over het geheel geen afschaling van toezicht plaatsvindt. Door het uitvoerig betrekken van de CTIVD en de TIB bij de totstandkoming van het wetsvoorstel, en doordat het wetsvoorstel erin voorziet dat het oordeel van de CTIVD, op aspecten waar de bindende ex-ante toets verdwijnt, voor het eerst een bindend karakter krijgt, wordt aan deze wensen van de Kamer voldaan.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Nvt

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
1	Nader rapport; verzendversie	
2	Voorstel van wet; verzendversie	
3	Memorie van toelichting; verzendversie	
4	Advies Raad van State	